

ІРИНА ЛЕВЧИК

orcid.org/0000-0001-9655-3862

iralevchyk@tnpu.edu.ua

кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ОКСАНА МАЗУР

orcid.org/0000-0003-2428-4928

mazur@tnpu.edu.ua

кандидат педагогічних наук, викладачка
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

НАТАЛІЯ ЗАКОРДОНЕЦЬ

orcid.org/0000-0003-4202-5516

nataliia.zakordonets@tnpu.edu.ua

кандидат педагогічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ВПЛИВ МЕТАКОГНІТИВНИХ СТРАТЕГІЙ НА ВДОСКОНАЛЕННЯ АНГЛОМОВНОГО ЧИТАННЯ ТА АКАДЕМІЧНУ УСПІШНІСТЬ МАГІСТРАНТІВ

Розглянуто вплив і переваги використання метакогнітивних стратегій для вдосконалення читацької майстерності магістрантів немовних факультетів у процесі вивчення курсу англійської мови для академічних цілей. Уточнено поняття «стратегії читання» і «метакогнітивні стратегії читання». Визначено основні структурні компоненти, розглянуто функції метакогнітивних стратегій, їх роль у роботі з академічними текстами. Визначено найбільш ефективні метакогнітивні стратегії, які застосовують магістранти з високою академічною успішністю. Представлено теоретичні підходи до метакогнітивних стратегій читання, їхні функції і ролі в розумінні академічних текстів. Досліджено метакогнітивні стратегії читання англомовних академічних текстів у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі – ТНПУ). Ці матеріали зібрані за допомогою інтерв'ю у фокус-групах за адаптованою шкалою опитувальника АМОЧС (Анкета з метакогнітивної обізнаності в читацьких стратегіях). Дослідження має описовий характер; воно здійснено з метою збору інформації на початковому етапі експерименту щодо використання магістрантами стратегій метакогнітивного читання в їх університетському курсі академічної англійської мови. Аналіз даних проводився за допомогою візуалізації зображень тексту, вибору основних ідей / головних речень, сканування тексту, узагальнення інформації, питань для самоперевірки, пов'язування нової інформації з раніше вивченою. Теоретично дослідження сприяло поглибленому вивченню теми, продемонструвавши багатообіцяючі результати про вплив застосування метакогнітивних стратегій читання на майстерність англомовного читання студентів магістратури ТНПУ. Вказано, що практичне значення передбачає включення навчальних програм на основі курсів розуміння прочитаного для студентів, які вивчають англійську мову, як додаткових до основних або факультативних курсів на основі практичних посібників для викладачів щодо використання метакогнітивних стратегій у читанні іноземною мовою, а також розробку тренінгів чи семінарів.

Ключові слова: стратегії читання, метакогнітивні стратегії читання, академічний текст, читацька майстерність, читання й розуміння академічних текстів, метакогнітивна обізнаність.

ИРИНА ЛЕВЧЫК

кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольский национальный педагогический
университет имени Владимира Гнатюка
ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

ОКСАНА МАЗУР

кандидат педагогических наук, преподаватель
Тернопольский национальный педагогический
университет имени Владимира Гнатюка
ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

НАТАЛЬЯ ЗАКОРДОНЕЦ

кандидат педагогических наук, доцент
Тернопольский национальный педагогический
университет имени Владимира Гнатюка
ул. Максима Кривоноса, 2, г. Тернополь

ВЛИЯНИЕ МЕТАКОГНИТИВНЫХ СТРАТЕГИЙ НА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНОГО ЧТЕНИЯ И АКАДЕМИЧЕСКУЮ УСПЕВАЕМОСТЬ МАГИСТРАНТОВ

Рассмотрены влияние и преимущества использования метакогнитивных стратегий для совершенствования мастерства чтения магистрантов неязыковых факультетов в учебном курсе академического английского языка. Уточнены понятия «стратегии чтения» и «метакогнитивные стратегии чтения». Определены основные структурные компоненты, рассмотрены функции метакогнитивных стратегий, их роль в работе с академическими текстами. Выделены эффективные метакогнитивные стратегии, применяемые магистрантами с высокой академической успеваемостью. Представлены теоретические подходы к пониманию метакогнитивных стратегий чтения, их функций и роли в понимании академических текстов. Проведено исследование метакогнитивных стратегий чтения англоязычных академических текстов в Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка (далее – ТНПУ). Данные материалы собраны с помощью интервью в фокус-группах по адаптированной шкале опросника АМОСЧ (Анкета по метакогнитивной осведомленности в стратегиях чтения). Данное исследование имеет описательный характер; оно было совершено с целью сбора информации на начальном этапе эксперимента по использованию магистрантами метакогнитивных стратегий чтения в их университетском курсе академического английского языка. Анализ данных проводился с помощью визуализации изображений текста, выбора основных идей/ главных предложений, сканирования текста, обобщения информации, вопросов для самопроверки, связывания новой информации с ранее изученной. Теоретически исследование способствовало углубленному изучению темы, продемонстрировав многообещающие результаты о влиянии применения метакогнитивных стратегий чтения на мастерство англоязычного чтения студентов магистратуры ТНПУ. Отмечено, что практическое значение предусматривает включение в учебные программы дополнительных курсов по совершенствованию чтения для студентов, изучающих английский язык, и разработку практических пособий, серии тренингов для преподавателей по использованию метакогнитивных стратегий в чтении на иностранном языке.

Ключевые слова: стратегии чтения, метакогнитивные стратегии чтения, академический текст, мастерство чтения, чтение и понимание академических текстов, метакогнитивная осведомленность.

IRYNA LEVCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

Candidate of Pedagogical Sciences, EFL Lecturer
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

NATALIIA ZAKORDONETS

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
2 Maksym Kryvonis Str., Ternopil

THE IMPACT OF METACOGNITIVE READING STRATEGIES ON MASTER STUDENTS' EFL READING PROFICIENCY AND ACADEMIC ACHIEVEMENT

The paper deals with direct influence on reading proficiency and other advantages of application of metacognitive strategies by master students in order to improve ESL when learning Academic English course. There have been given definitions of the terms "reading strategy", "metacognitive reading strategy". The main structural components and functions of metacognitive strategies have been described, their role and priority of application by master students in academic texts processing have been estimated and discussed. Highly effective metacognitive reading strategies have been selected and correlated to academic performance level of readers. The main theoretical approaches regarding metacognition in reading have been overviewed and analyzed. The study has been conducted in Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. Data was collected by means of focus groups interview and selected scales of the MARSI (Metacognitive Awareness Reading Strategy Inventory) questionnaire. The highlighted research is of a descriptive character; it has been completed with the aim of collecting the information at the initial stage of the experiment on postgraduates' usage of metacognitive reading strategies in their university course of Academic English. Data analysis was carried out with help of visualization of images of the text, main ideas/top sentences selection, scanning the text, summarizing information, self-questioning, connecting new information with the previously learnt one. Theoretically the study contributed by giving promising results about the impact of application of metacognitive reading strategies on reading proficiency of master students at Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. The practical implication presupposes incorporation of syllabus based reading comprehension courses for EFL master students as supplementary to the core courses or optional ones, based on practical teacher manuals on using metacognitive strategies in teaching reading comprehension; seminars for ESL teachers.

Keywords: *metacognitive strategies, reading comprehension, academic achievement, academic discourse, reading proficiency, academic text comprehension, metacognition.*

Іномовна діяльність студента характеризується чотирма видами прояву: аудіювання, говоріння, читання, письмо. Читання як один з означених компонентів перебуває у взаємозв'язку і взаємозумовленості з іншими видами мовленнєвої діяльності і потребує особливої уваги викладачів, зокрема читання академічних тестів магістрантами.

Метакогнітивні стратегії мають велике значення в опануванні студентами вмінням читати й розуміти тексти. Особливо важливого значення набуває вдосконалення читацької майстерності у роботі з академічними текстами, що відіграє важливу роль у професійно-інтелектуальному і когнітивно-креативному становленні майбутніх фахівців.

Теоретичний аналіз досліджень, опублікованих у різних журналах світу, монографіях з психолінгвістики, присвячених стратегіям читання, показав багатоаспектне вивчення метакогнітивного підходу Л. Виготським, І. Зімнею, Г. Костюком, О. Леонтьєвим, Е. Браун, М. Чі й іншими вченими-психологами. Цей напрямок дослідження широко висвітлили у своїх працях з методики навчання англійської мови вчені США, країн Європи й особливо Близького Сходу: С. Алкватані, Л. Бейкер і Л. Біл, Л. Шамо та Дж. О'Майлі, М. Шанна, Ф. Мохсені, З. Сейфурі та С. Ахтангарі, А. Памму, З. Амір, Т. Маасум, Х. Ші, Ш. Хуанг, А. Ван Гельдерен, М. Тенг, Л. Жанг та С. Сіфо.

Проблема розуміння наукових і навчальних текстів розглядалася переважно в українських та російських працях з психології, психолінгвістики та лінгвістики, зокрема Г. Богіна, Н. Чепелевої, Т. Доцевич, Н. Сметаннікової, О. Лазаревої, які займалися розробкою та уточненням понятійного апарату і дали наукове обґрунтування сутності проблеми. Проте варто зауважити, що більшість розвідок, присвячених читанню в прикладному методичному

аспекті щодо метакогнітивних стратегій у розвитку читацької майстерності, належать зарубіжним вченим.

Дослідження в Україні, присвячені впливу метакогнітивних стратегій на вдосконалення читацької майстерності магістрантів в роботі з академічними англомовними текстами, не вичерпують теоретичного і практичного забезпечення потреби в розробці цієї теми в навчанні іноземних мов. Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження підтверджує необхідність вирішувати більш активно як на емпіричному, так і прикладному рівнях вплив метакогнітивних стратегій на вдосконалення читацької англомовної майстерності магістрантів в роботі з академічними текстами.

Мета статті: проаналізувати вплив метакогнітивних стратегій на вдосконалення читацької англомовної майстерності магістрантів у роботі з академічними текстами і виявити найбільш ефективні стратегії метакогнітивного читання, які застосовують магістранти з високою академічною успішністю.

Читання і розуміння мовних значень академічних текстів стає успішнішим, якщо його процесуальність заснована на використанні ефективних стратегій читання. Розкриваючи поняття і значення метакогнітивних стратегій у читанні, доцільно уточнити поняття «стратегії читання» як комплекс дій та ментальних операцій, організованих для досягнення результату – повноцінного засвоєння змісту тексту. Вони складаються з операцій, які здійснює читач під час роботи з текстом, а саме: аналіз та синтез набутої інформації, оцінка власного розуміння мовних значень тексту, роздуми про прочитане, ставлення до нього тощо. Стратегії читання мають велике значення у засвоєнні англійської мови як іноземної, оскільки можуть допомогти студентам покращити розуміння прочитаного, зрозуміти текст і виконати завдання після читання. Незважаючи на обмежену кількість годин, на практичних заняттях магістрантів академічної англійської мови передбачається використання стратегій читання та пошуку даних у різних джерелах інформації, включаючи пошук в інтернеті, щоб розуміти зміст письмової наукової інформації та рівень її відповідності власній темі дослідження. Очікується, що студенти будуть аналізувати та синтезувати інформацію, представлену в наукових джерелах, використовувати її для написання статей, а також коментувати й узагальнювати джерела наукової інформації на відповідному рівні граматичної та академічної коректності. Вони повинні опрацьовувати інформацію, що міститься в них, для створення власних академічно орієнтованих текстів, використовуючи типові для цього стилю граматичні структури та функціональні закономірності, і розуміти, описувати графіки, таблиці, діаграми тощо, застосовуючи мовні форми та граматичні структури, властиві їм в описі інструментів візуалізації [24, с. 3]. Студентам потрібно розвинути навички застосування стратегій читання, щоб задовольнити високі вимоги під час навчання в університеті.

Метакогнітивні стратегії розглядають як навички найвищого рівня складності, основними функціями яких є інтеграція навичок нижчого рівня і саморегуляція та оцінювання процесу пізнання [32]. Щодо етапів читання та розуміння академічного тексту увагу акцентують на: плануванні (визначення етапів, тривалості роботи з текстом, прогнозування можливих труднощів, вибір релевантних стратегій розуміння, залучення фонових знань); управлінні інформацією, тобто моніторингові, виправленні помилок (поточна оцінка правильності розуміння, виявлення суперечливої інформації та помилкових висновків, контроль, активізація пізнавальних процесів і когнітивних стратегій); оцінці (визначення необхідності корекції результату, виправлення помилок у розумінні тексту після виконання завдання, активізації та залучення фонових, а також включення нових знань у досвід, оцінки ефективності використаних когнітивних стратегій, винесення судження про доцільність їхнього використання в майбутньому, вираження ставлення до себе як до суб'єкта розуміння) [2].

Опираючись на дослідження Н. Сметаннікової [5], Т. Доцевич наголошує на потрібності інформації, яку сприймає читач, і необхідності знання про граматичну структуру мови й того, як та які можна сформулювати контекстуальні смисли на основі писемного тексту [1, с. 111]. Тобто зміст стратегій читання тісно пов'язують з усвідомленням себе в ролі суб'єкта наукової чи навчальної діяльності, в ситуації ускладнення виконання поставленого перед ним завдання, метакогнітивні стратегії активізуються та регулюють процеси планування, моніторингу, оцінки й контролю результатів пошукової діяльності.

У дослідженні щодо обізнаності студентів Пакистану про метакогнітивні стратегії читання та розуміння прочитаного вказується, що вони повинні застосовувати у власній читацькій діяльності такі стратегії, як прогнозування, обробка, розуміння та охоплення, аналіз та розпізнавання конкретних питань, запити, узагальнення та перегляд інформації [11, с. 20]. Розуміння стратегій читання, які студенти використовують для досягнення успіху в університеті, має великий теоретичний і практичний інтерес, оскільки це сприяє кращій навчальній діяльності. Застосування метакогнітивної стратегії, як правило, вважається важливим зусиллям, яке можуть використати студенти для вдосконалення власних навичок читання, оскільки воно може бути по-різному реалізоване неуспішними студентами для отримання результатів, еквівалентних до успішних студентів [12, с. 140; 23, с. 75]. Результати досліджень показали, що метакогнітивні стратегії позитивно корелюють з читацькими досягненнями, тому успішні студенти виявляють вищий ступінь метакогнітивного усвідомлення, що дає змогу їм частіше застосовувати стратегії читання, ніж неуспішним [38, с. 64].

Моделі навчання студентів метакогнітивних стратегій для кращої роботи на розумінням прочитаного академічного тексту були розглянуті І. Факіті [30] на прикладі результатів анкетування студентів з Таїланду, ретроспективних інтерв'ю та підсумкового тесту з іноземної мови. Подібним чином теоретична модель застосування когнітивних стратегій розуміння прочитаного була запропонована А. Ріяді зі співавторами [31], наголошуючи на тому, що підкреслення, конспектування, скорочення та роздуми над ідеями – суттєво сприяючі методи роботи з текстом. Р. Жуссупова і М. Казбекова [40] у спробі дослідити вплив метакогнітивного навчання на читацьку майстерність визначили мету метакогнітивних стратегій як формування трьох навичок: планування, моніторинг та оцінка, що сприяє кращому розумінню прочитаного на заняттях з англійської мови як іноземної в Казахстані. Виявлено сильну кореляцію між кількістю метакогнітивних коментарів, зроблених студентами під час інтерв'ю, та вищими оцінками за завдання наукового характеру у дослідженні Т. Гротцер і С. Мітлфельдта, які пов'язали найважливіші структурні компоненти, що використовуються в діяльності для вивчення розуміння прочитаного та вирішення проблем, метакогнітивні знання та метакогнітивну регуляцію [22, с. 91].

Значна частина досліджень про метапізнання (Н. Андерсон, К. Мохтарі та Р. Шері, І. Юксель та І. Юксель, М. Ахмаді, Т. Шевальє та ін.) у стратегіях читання іноземною мовою свідчить, що метакогнітивна обізнаність є ключовим фактором для досвідченого стратегічного читання, оскільки студенти, котрі вивчають англійську мову як іноземну, можуть свідомо контролювати процеси пізнання та міркування, ефективно застосовуючи стратегії під час читання. Зокрема, І. Юксель та І. Юксель повідомляють про зміщення фокусу наукового інтересу до сфери академічного читання, звертаючи увагу на доведеному факті в багатьох працях (П. Керрел, К. Мохтарі та К. Рейчард й ін.), що метакогнітивна обізнаність магістрантів позитивно пов'язана з їхнім успіхом у розумінні прочитаного іноземною мовою, і рівень читання, як і загальна мовленнєва компетентність пов'язані з розвитком метапізнання [38, с. 895].

Нами здійснено експериментальне дослідження з метою виявлення у магістрантів з високою академічною успішністю найбільш ефективних стратегій метакогнітивного читання англомовних академічних текстів, що забезпечують якнайкраще розуміння змісту прочитаного і визначення ступеня впливу метакогнітивної обізнаності на результат навчання. Укладання переліку найбільш часто застосовуваних стратегій успішними студентами сприяє вирішенню проблеми розуміння в читанні шляхом надання студентам з низьким рівнем успішності ефективних інструментів для подолання труднощів у читацькій діяльності.

Учасники (n = 130) були студентами I курсу магістратури денної форми факультетів ТНПУ: педагогіки та психології (24), початкової освіти (50), філології та журналістики (41), хімії та біології (5), географії (5), фізичного виховання (5). Вік учасників варіювався від 21 до 22 років; жінок було 88 і чоловіків 42.

Усі вступники I курсу магістратури у 2019–20 навчальному році були розділені на дві групи відповідно до середнього бала тестів на розуміння прочитаного, які вони склали на курсі англійської мови для академічних цілей наприкінці першого семестру. В ході навчання їх класифікували на студентів з високими та низькими показниками. Студентів, які досягли прохідного бала 75 із 100, вважали високопродуктивними, а інших, хто не набрав мінімального прохідного бала за тест, віднесли до групи з низьким рівнем успішності. Всім учасникам було

запропоновано електронною поштою заповнити адаптований опитувальник АМОЧС як онлайн-опитування за допомогою Moodle – сервера електронних курсів для дистанційної освіти в ТНПУ.

Опитування проводилися з 15 вересня до 10 листопада. Обговорювані дані були зібрані за допомогою результатів, отриманих з анкетування учасників в режимі онлайн. Це сприяло виявленню типів метакогнітивних стратегій читання та їх пріоритету в застосуванні у студентів як з високими, так і з низькими показниками.

Опитувальник АМОЧС «Анкета з метакогнітивної обізнаності в читацьких стратегіях» (переклад авторів з англ. Metacognitive Awareness Reading Strategies Inventory), який уклали К. Мохтарі та К. Рейчард [26], призначений для визначення пріоритетних типів метакогнітивних стратегій читання і частоти їх застосування студентами. Анкета пропонує відповіді на 30 тверджень, що охоплюють глобальні стратегії читання, стратегії вирішення проблем та стратегії підтримки в читанні. Кожному елементові присвоюється 5-бальна шкала, де відповіді коливаються від ніколи до завжди. Глобальний тип стратегії характеризується встановленням мети для читання і попереднього перегляду вмісту; стратегії вирішення проблем спрямовані на корекцію розуміння, вони зазвичай застосовуються, коли текст стає проблематичним. Стратегії підтримки стосуються інструментів або механізмів підтримки читача – таких, як словники чи інші довідкові матеріали.

Перед заповненням анкети студентів просили дати згоду на доступ до їх відповідей і стежити за їхніми успіхами в навчанні, зокрема середнім балом академічних досягнень в університеті.

Отримані дані аналізували за допомогою підрахунку балів і тлумачення за відповідними рубриками АМОЧС. Результати анкетування продемонстрували частоту і пріоритетність у застосуванні студентами метакогнітивних стратегій читання, середні бали були отримані з відповідей респондентів, які навчаються на одному факультеті (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Середні бали студентів із застосуванням метакогнітивних стратегій читання

Факультет	Глобальні стратегії	Стратегії вирішення проблем	Стратегії підтримки
Психолого-педагогічний	4.2	4.0	3.7
Початкової освіти	3.3	3.7	3.9
Філології та журналістики	3.4	4.4	3.3
Хіміко-біологічний	3.2	3.4	3.6
Географії	2.4	3.6	2.3
Фізичного виховання	3.4	3.8	3.6

Крім того, розрахунок середнього бала для кожного респондента у трьох категоріях представляє найбільш і найменш часто обрану стратегію читання. Підсумовуючи всі середні оцінки елементів у кожній категорії та розділивши їх на кількість елементів, отримаємо середні бали для кожного типу стратегії, як представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Частота застосування метакогнітивних стратегій читання

Тип стратегії	Середній бал
Вирішення проблем	3.8
Підтримка	3.4
Глобальна	3.3

Як видно з таблиці 2, стратегія вирішення проблем з найвищим середнім балом є переважним типом стратегії, за якою слідує стратегія підтримки та глобальна відповідно. Можна пояснити, що студенти були схильні застосовувати стратегію вирішення проблем частіше, ніж інші два типи, оскільки змушені були долати труднощі при читанні.

Проведене нами анкетування показало три рівні застосування стратегії, а саме: низький із середнім балом 2,4 і нижче; середній із середнім балом від 2,5 до 3,4; високий із середнім балом 3,5 і вище. Як видно з таблиці 3, група стратегій високої частотності використання включає перші чотири методи вирішення проблем. Стратегія підтримки посіла друге місце із середнім балом 3,85: «Я використовую довідкові матеріали – такі, як словники, щоб допомогти мені зрозуміти прочитане». Це можна пояснити відсутністю конкретних знань про словниковий запас і, отже, нагальною потребою звертатися до словників, щоб зрозуміти текст. Аналіз результатів опитування показав як високе, так і низьке використання метакогнітивних стратегій читання. Непопулярність деяких стратегій опрацювання тексту можна пояснити незнанням студентів у цій галузі та відсутністю практичних навичок.

Порівняння навчальних досягнень студентів із частотою використання метакогнітивних стратегій читання показує, що успішні студенти (72 респонденти) застосовували їх з середніми та високими показниками із середнім балом від 3,0 до 4,2. Водночас студенти з низьким рівнем успішності (58 учасників) продемонстрували застосування середніх і низьких стратегій з середнім балом від 2,0 до 3,2, як представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Вибір метакогнітивних стратегій читання студентами з високими та низькими академічними досягненнями

Академічна успішність студентів	Тип обраної стратегії	Середній бал
Висока	Вирішення проблем	4.2
	Підтримки	3.8
	Глобальна	3
Низька	Вирішення проблем	3.2
	Підтримки	2.4
	Глобальна	2

Результати поточного дослідження загалом корелюють з результатами інших досліджень [11; 12] про використання метакогнітивних стратегій читання і розуміння навчального матеріалу студентами, котрі вивчають англійську мову як іноземну. Щодо відмінності у застосуванні метакогнітивних стратегій студентами з низькою успішністю та відмінниками варто звернути увагу на високий рівень обізнаності останніх з метакогнітивними стратегіями, що дозволяє їм часто використовувати стратегії читання, тоді як студентам з низьким рівнем успішності важко використовувати ці стратегії для підвищення рівня читання. «Це свідчить про те, що обізнаність студентів щодо застосування метакогнітивних стратегій читання тісно пов'язана з їх умінням читати. Отже, ті, в кого є проблеми з читанням, можуть взяти до уваги метакогнітивні стратегії читання, які завдяки своїй ефективності допоможуть читачам впоратися з проблемами, типовими до тих, що виникають у студентів з високою ефективністю» [12, с. 152].

У вказаному дослідженні спостерігається відхилення від результатів інших науковців [11], які повідомили про схильність студентів до глобальних стратегій, за якими йдуть типи підтримки і вирішення проблем відповідно. Крім того, автори з'ясували взаємозв'язок між вищими балами тестів на розуміння і застосуванням стратегій вирішення проблем порівняно з оцінками респондентів, які віддали перевагу глобальним і стратегіям підтримки. Таким чином, стратегії вирішення проблем виявилися більш ефективними у збільшенні розуміння читання та позитивно впливають на вищі академічні показники читацької діяльності на заняттях з англійської мови як іноземної. Тож можна стверджувати, що студенти як з високою, так і низькою ефективністю використовували майже однакові стратегії метакогнітивного читання, віддаючи перевагу типові вирішення проблем, але частота використання цих стратегій значно відрізнялася для цих груп.

Читання є провідним видом активності студентів в оволодінні професією. Розуміння академічного тексту – одне з ключових завдань читання магістрантами університету й обґрунтовується нами як опосередкований аналітико-синтетичний процес мислення, що

містить у собі виділення смислових одиниць й об'єднання їх в єдине контекстуальне ціле, процес і результат когнітивно-креативної діяльності мовної особистості.

Оволодіння різними метакогнітивними стратегіями, їхня варіативність передбачає знання й розуміння структури тексту, його різновидів, високу здатність до розуміння тексту і множинність різних метакогнітивних операцій під час роботи з академічним текстом.

Детальний аналіз отриманих даних порівняно з результатами інших проведених досліджень у цій галузі дає змогу стверджувати, що у ТНПУ магістранти використовують метакогнітивні стратегії читання на високому та середньому рівнях частоти. Найчастіше застосовувана стратегія як серед студентів з високою, так і з низькою успішністю виявилася типом стратегії вирішення проблем. Тоді як підтримка і глобальна стратегії зазвичай застосовувались на середньому рівні. Більш точне дослідження застосування стратегії вирішення проблем показало, що учасники віддали перевагу наступним прийомам: приділяти пильнішу увагу тому, що вони читають, сповільнити швидкість читання, перечитати важкі частини та вгадати значення невідомої лексики за допомогою контексту.

Результати дослідження можуть бути практично застосовані в процесі подолання типових труднощів у навчанні студентів, що вивчають англійську мову як іноземну, як ефективний інструмент для підвищення рівня читання. Студентів потрібно інформувати про стратегії метакогнітивного читання та заохочувати їх розвивати практичні навички, засновані на застосуванні методів вирішення проблем, підтримки і глобальних стратегій. Завдяки метакогнітивній обізнаності студенти, що вивчають англійську мову як іноземну, краще розуміють вимоги навчання читання, це дає їм серйозну перевагу в саморегулюванні власної читацької діяльності шляхом вибору ефективних стратегій читання для покращення розуміння академічного тексту.

Обмеження цього дослідження пов'язані переважно з його описовим характером. Як і передбачалось, кількісно розроблене дослідження сприяє статистичному аналізу, але, як правило, воно не охоплює всієї сфери досліджень. Майбутнє дослідження повинно бути зосереджене на якісному зборі даних з можливою метою розробки власної моделі для підвищення рівня метакогнітивної обізнаності серед студентів та порівняння її з існуючими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Доцевич Т. І. Метакогнітивні стратегії розвитку читацької компетентності в студентів закладів вищої освіти. *Psycholinguistics*. 2019. Т. 26 (1). С. 105–125. URL: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-26-1-105-125>
2. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности. М.: Москов. психол.-соц. ин-т; Воронеж: МОДЭК, 2001. 432 с.
3. Г. С. Костюк – особистість, вчений, громадянин / за ред. акад. С. Д. Максименка; упоряд. В. В. Андрієвська. К.: Ніка-Центр, 2010. 216 с.
4. Лазарева О. В. Формирование метакогнитивной регуляции понимания научного текста. 2012. URL: <http://emissia.org/offline/2012/1843.htm>
5. Сметанникова Н. Н. Стратегический подход к обучению чтению (междисциплинарные проблемы чтения и грамотности). М.: Школьная библиотека, 2005. 512 с.
6. Чепелева Н. В. Психология чтения навчальної та наукової літератури в системі професійної підготовки студентів: автореф. дис. ... д-ра психол. наук: 19.00.07. К., 1992. 40 с.
7. Afflerbach Peter, Cho Byeong-Young. (2009) Identifying and describing constructively responsive comprehension strategies in new and traditional forms of reading, in S. Israel, G. Duffy (Eds.) *Handbook of Research on Reading Comprehension*. P. 69–90. New York: Routledge.
8. Ahmadi Mohammad Reza, Ismail Hairul Nizam & Abdullah Muhammad Kamarul Kabilan. (2013) The Importance of Metacognitive Reading Strategy Awareness in Reading Comprehension. *English Language Teaching*, vol. 6 (10), 235–244.
9. Alqahtani Saleh Mohammad Ali. (2019) Investigating the Relationship between Metacognitive Strategies and Reading Proficiency among the University of Jeddah Learners. *Acta Scientiae et Intellectus*, vol. 5 (4), 38–52. Retrieved from: <http://actaint.com/issue.php?go=december-2019t4>
10. Anderson Neil J. (2002) The role of metacognition in second/foreign language teaching and learning. *ERIC Digest*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse on Languages and Linguistics. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED463659/pdf/ERIC-ED463659.pdf>
11. Azhar Mussarrat, Awan Riffat Un Nisa & Khalid Shaista. (2015) University Students' Awareness of Meta-cognitive Reading Strategies and Reading Comprehension. *Journal of Educational Sciences & Research* Spring, vol. 2 (1), 19–32. Retrieved from:

- https://www.researchgate.net/publication/323676379_University_Students'_Awareness_of_Meta-cognitive_Reading_Strategies_and_Reading_Comprehension
12. Aziz Zufadli A., Nasir Chairina & Ramazani Ramazani. (2019) Applying metacognitive strategies in comprehending English reading texts. *Celt: A Journal of Culture, English Language Teaching & Literature*, vol. 19 (1), 138–159. Retrieved from: <https://doi.org/10.24167/celt.v19i1.1863>
 13. Brown Ann. (1987) Metacognition, executive control, self-regulation, and other more mysterious mechanisms. In F. Weinert & R. Kluwe (Eds.), *Metacognition, motivation, and understanding*. P. 65–116. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
 14. Baker Linda, Beall Lisa Carter. (2009) Metacognitive processes and reading comprehension. In S. E. Israel & G. G. Duffy (Eds.), *Handbook of research on reading comprehension*. P. 373–388. New York: Routledge.
 15. Carrell Patricia L. (1989) Metacognitive Awareness and Second Language Reading. *Modern Language Journal*. Vol. 73. P. 121–134.
 16. Chamot Anna Uhl & O'Malley J. Michael. (2012) *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press. 260 p. Retrieved from: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139524490>
 17. Channa Mansoor Ahmed, Abassi Abdul Malik, John Stephen, Mohammad Jam Khan, Memon Masood A., Nordin Zaimuariffudin Shukri. (2018) Reading Comprehension and Metacognitive Strategies in First Year Engineering University Students in Pakistan. *International Journal of English Linguistics*, vol. 8(6), 78–87. Retrieved from: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijel/issue/view/2121>
 18. Chen Mariel Hope, Gualberto Paul Jerik, Tameta Cheyenne Led. (2009) The Development of Metacognitive Reading Awareness Inventory. *TESOL Journal*, vol. 1, 43–57. Retrieved from: <http://www.tesoljournal.com>
 19. Chen, A.-Y. (1992). On improving reflective thinking through teacher education. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. P. 248–302. San Francisco.
 20. Chevalier Therese M., Parrila Rauno, Ritchie Krista C., Deacon S. Helene. (2015). The role of metacognitive reading strategies, metacognitive study and learning strategies, and behavioural study and learning strategies in predicting academic success in students with and without a history of reading difficulties. *Journal of Learning Disabilities*, vol. 50 (1), 34–48. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/0022219415588850>
 21. Chi Michelene T.H., Bassok Miriam, Lewis Matthew W., Reimann Peter, & Glaser Robert. (1989) Self-Explanations: how students study and use examples in learning to solve problems. *Cognitive Science*, vol. 13 (2), 145–182. Retrieved from: https://doi.org/10.1207/s15516709cog1302_1
 22. Grotzer Tina & Mittlefehldt Sarah. (2012). The role of metacognition in students' understanding and transfer of explanatory structures in science. In A. Zohar & Y. J. Dori (Eds.), *Metacognition in Science Education: Trends in Current Research*. P. 79–99. Springer. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/978-94-007-2132-6_5
 23. Ismail Nasrah Mahmoud & Tawalbeh Tha'er Issa. (2015) Effectiveness of a metacognitive reading strategies program for improving low achieving EFL readers. *International Education Studies*, vol. 8 (1), 71–87.
 24. Levchyk Iryna, Turchyn Andryi. (2020) Curriculum of the Master Course of English for Academic Purposes. Ternopil: Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Чи правильно вказано джерело? Це стаття чи книга? А де сторінки?
 25. Mohseni Fatemeh, Seifoori Zohreh & Ahangari Saeideh. (2020) The impact of metacognitive strategy training and critical thinking awareness-raising on reading comprehension. *Cogent Education*, vol. 7 (1), 1–22. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1720946>
 26. Mokhtari Kouider & Reichard C. (2002) Assessing Students' Metacognitive Awareness of Reading Strategies. *Journal of Educational Psychology*, vol. 94 (2), 249–259. Retrieved from: <https://doi.org/10.5539/ijel.v8n6p78>
 27. Mokhtari Kouider & Reichard C. (2004) Investigating the strategic reading processes of first and second language readers in two different cultural contexts. *System*, vol. 32, 379–394.
 28. Mokhtari Kouider & Sheorey Ravi (2002) Measuring ESL students' awareness of reading strategies. *Journal of Developmental Education*, vol. 25, 3, 2–10.
 29. Pammu Abidin, Amir Zaini & Maasum Tengku. (2014) Metacognitive reading strategies of less proficient tertiary learners: A case study of EFL learners at a public university in Makassar, Indonesia. *The Journal of Teaching Language Skills*, vol. 8 (2), 115–132.
 30. Phakiti Aek. (2003) A closer look at the relationship of cognitive and metacognitive strategy use to EFL reading achievement test performance. *Language Testing*, vol. 20 (1), 26–56. Retrieved from: <http://doi.org/10.1191/0265532203lt243oa>
 31. Riyadi Iswan, Hersulastuti Hersulastuti & Nugrahaningsih Theresia Kriswianti. (2017) Metacognitive learning strategy: In search of theoretical model for reading comprehension. *SEEDS*, vol. 1 (1), 125–142.

32. Seamster, T. L., Redding, R. E., Cannon, J. R., Ryder, J. M., & Purcell, J. A. (1993). Cognitive task analysis of expertise in air traffic control. *The International Journal of Aviation Psychology*, 3, 257–283. Retrieved from: https://doi.org/10.1207/s15327108ijap0304_2
33. Seifoori Zohreh. (2018) Postgraduate English students' metacognitive awareness of reading strategies and their reading comprehension: A comparative study. *The Journal of Applied Linguistics and Discourse Analysis*, vol. 3 (1), 117–134.
34. Sheorey Ravi & Mokhtari Kouider. (2001) Differences in The Metacognitive Awareness of Reading Strategies Among Native and Non-Native Readers. *System*, vol. 29, 431–449.
35. Shih Hui Chia Judy, & Huang Shenghui. (2018) EFL learners' metacognitive strategy use in reading tests. *English Teaching & Learning*, vol. 42 (2), 117–130. Retrieved from: <http://doi.org/10.1007/s42321-018-0007-3>
36. Teng Mark Feng. (2019) The benefits of metacognitive reading strategy awareness instruction for young learners of English as a second language: Metacognitive instruction in reading. *Literacy*, vol. 54 (5), 29–39. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/lit.12181>
37. Van Gelderen Amos, Schoonen Rob, De Gloppe Kees, Hulstijn Jan, Snellings Patrick, Simis Annegien & Stevenson Marie. (2004) Linguistic knowledge, speed of access and metacognitive knowledge in first and second language reading comprehension. *Journal of Educational Psychology*, vol. 96 (1), 19–30. Retrieved from: <http://doi.org/10.1037/0022-0663.96.1.19>
38. Yüksel İlknur, Yüksel İsmail. (2011) Metacognitive Awareness of Academic Reading Strategies. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. vol. 31 (2012), 894–898. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.164>
39. Zhang Lian & Seepho Sirinthorn. (2013) Metacognitive Strategy Use and Academic Reading Achievement: Insights from a Chinese Context. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, vol. 10 (1), 54–69.
40. Zhussupova Roza, Kazbekova Meruyert. (2016) Metacognitive strategies as points in teaching reading comprehension. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, vol. 228, 593–600. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.07.091>

REFERENCES

1. Dotsevych T. I. () Metakohnityvni stratehii rozvytku chytatskoi kompetentnosti v studentiv zakladiv vyshchoi osvity [Metacognitive Strategies of Reader Competence Development in Students of Higher Education Establishments. *Psycholinguistics*]. *Psycholinguistics*. 2019. T. 26 (1). P. 105–125. Retrieved from: <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2019-26-1-105-125>
2. Zymniaia Y. A. Lynhvopsykhologia rechevoi deiatelnosti [Linguopsychology of Speech]. M.: Moskov. psikhol.-sots. in-t; Voronezh: MODEK, 2001.432 s.
3. H. S. Kostiuk – osobystist, vchenyi, hromadianyn [H. S. Kostiuk – a Personality, Researcher and Citizen] / za red. akad. S. D. Maksymenka; uporiad. V. V. Andriievska. K.: Nika-Tsentr, 2010. 216 s.
4. Lazareva O. V. Formyrovanye metakohnytyvnoi rehuliatsyy ponymanyia nauchnoho teksta [Formation of Metacognitive Regulation of Comprehension of an Academic Text]. 2012. Retrieved from: <http://emissia.org/offline/2012/1843.htm>
5. Smetannykova N. N. Stratehialnyi podkhod k obucheniyu chtenyiu (mezhdystryplnarye problemy chtenyia y hramotnosti) [Strategy Approach to Teaching Reading (Transdisciplinary Issues of Reading and Literacy)]. M.: Shkolnaia biblioteka, 2005. 512 s.
6. Chepelieva N. V. Psykholohiia chytannia navchalnoi ta naukovoii literatury v systemi profesiinnoi pidhotovky studentiv [Psychology of Reading Educational and Academic Literature in the System of Professional Training of Students]: avtoref. dys. ... d-ra psikhol. nauk:19.00.07. K., 1992. 40 s.
7. Afflerbach Peter, Cho Byeong-Young. (2009) Identifying and describing constructively responsive comprehension strategies in new and traditional forms of reading, in S. Israel, G. Duffy (Eds.) *Handbook of Research on Reading Comprehension*. P. 69–90. New York: Routledge.
8. Ahmadi Mohammad Reza, Ismail Hairul Nizam & Abdullah Muhammad Kamarul Kabilan. (2013) The Importance of Metacognitive Reading Strategy Awareness in Reading Comprehension. *English Language Teaching*, vol. 6 (10), 235–244.
9. Alqahtani Saleh Mohammad Ali. (2019) Investigating the Relationship between Metacognitive Strategies and Reading Proficiency among the University of Jeddah Learners. *Acta Scientiae et Intellectus*, vol. 5 (4), 38–52. Retrieved from: <http://actaint.com/issue.php?go=december-2019t4>
10. Anderson Neil J. (2002) The role of metacognition in second/foreign language teaching and learning. *ERIC Digest*. Washington, DC: ERIC Clearinghouse on Languages and Linguistics. Retrieved from: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/ERIC-ED463659/pdf/ERIC-ED463659.pdf>
11. Azhar Mussarrat, Awan Riffat Un Nisa & Khalid Shaista. (2015) University Students' Awareness of Meta-cognitive Reading Strategies and Reading Comprehension. *Journal of Educational Sciences & Research* Spring, vol. 2 (1), 19–32. Retrieved from:

- https://www.researchgate.net/publication/323676379_University_Students'_Awareness_of_Meta-cognitive_Reading_Strategies_and_Reading_Comprehension
12. Aziz Zufadli A., Nasir Chairina & Ramazani Ramazani. (2019) Applying metacognitive strategies in comprehending English reading texts. *Celt: A Journal of Culture, English Language Teaching & Literature*, vol. 19 (1), 138–159. Retrieved from: <https://doi.org/10.24167/celt.v19i1.1863>
 13. Brown Ann. (1987) Metacognition, executive control, self-regulation, and other more mysterious mechanisms. In F. Weinert & R. Kluwe (Eds.), *Metacognition, motivation, and understanding*. P. 65–116. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
 14. Baker Linda, Beall Lisa Carter. (2009) Metacognitive processes and reading comprehension. In S. E. Israel & G. G. Duffy (Eds.), *Handbook of research on reading comprehension*. P. 373–388. New York: Routledge.
 15. Carrell Patricia L. (1989) Metacognitive Awareness and Second Language Reading. *Modern Language Journal*. Vol. 73. P. 121–134.
 16. Chamot Anna Uhl & O'Malley J. Michael. (2012) *Learning Strategies in Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press. 260 p. Retrieved from: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139524490>
 17. Channa Mansoor Ahmed, Abassi Abdul Malik, John Stephen, Mohammad Jam Khan, Memon Masood A., Nordin Zaimuariffudin Shukri. (2018) Reading Comprehension and Metacognitive Strategies in First Year Engineering University Students in Pakistan. *International Journal of English Linguistics*, vol. 8(6), 78–87. Retrieved from: <http://www.ccsenet.org/journal/index.php/ijel/issue/view/2121>
 18. Chen Mariel Hope, Gualberto Paul Jerik, Tameta Cheyenne Led. (2009) The Development of Metacognitive Reading Awareness Inventory. *TESOL Journal*, vol. 1, 43–57. Retrieved from: <http://www.tesoljournal.com>
 19. Chen, A.-Y. (1992). On improving reflective thinking through teacher education. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association. P. 248–302. San Francisco.
 20. Chevalier Therese M., Parrila Rauno, Ritchie Krista C., Deacon S. Helene. (2015). The role of metacognitive reading strategies, metacognitive study and learning strategies, and behavioural study and learning strategies in predicting academic success in students with and without a history of reading difficulties. *Journal of Learning Disabilities*, vol. 50 (1), 34–48. Retrieved from: <https://doi.org/10.1177/0022219415588850>
 21. Chi Michelene T.H., Bassok Miriam, Lewis Matthew W., Reimann Peter, & Glaser Robert. (1989) Self-Explanations: how students study and use examples in learning to solve problems. *Cognitive Science*, vol. 13 (2), 145–182. Retrieved from: https://doi.org/10.1207/s15516709cog1302_1
 22. Grotzer Tina & Mittlefehldt Sarah. (2012). The role of metacognition in students' understanding and transfer of explanatory structures in science. In A. Zohar & Y. J. Dori (Eds.), *Metacognition in Science Education: Trends in Current Research*. P. 79–99. Springer. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/978-94-007-2132-6_5
 23. Ismail Nasrah Mahmoud & Tawalbeh Tha'er Issa. (2015) Effectiveness of a metacognitive reading strategies program for improving low achieving EFL readers. *International Education Studies*, vol. 8 (1), 71–87.
 24. Levchyk Iryna, Turchyn Andryi. (2020) Curriculum of the Master Course of English for Academic Purposes. Ternopil: Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Чи правильно вказано джерело? Це стаття чи книга? А де сторінки?
 25. Mohseni Fatemeh, Seifoori Zohreh & Ahangari Saeideh. (2020) The impact of metacognitive strategy training and critical thinking awareness-raising on reading comprehension. *Cogent Education*, vol. 7 (1), 1–22. Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1720946>
 26. Mokhtari Kouider & Reichard C. (2002) Assessing Students' Metacognitive Awareness of Reading Strategies. *Journal of Educational Psychology*, vol. 94 (2), 249–259. Retrieved from: <https://doi.org/10.5539/ijel.v8n6p78>
 27. Mokhtari Kouider & Reichard C. (2004) Investigating the strategic reading processes of first and second language readers in two different cultural contexts. *System*, vol. 32, 379–394.
 28. Mokhtari Kouider & Sheorey Ravi (2002) Measuring ESL students' awareness of reading strategies. *Journal of Developmental Education*, vol. 25, 3, 2–10.
 29. Pammu Abidin, Amir Zaini & Maasum Tengku. (2014) Metacognitive reading strategies of less proficient tertiary learners: A case study of EFL learners at a public university in Makassar, Indonesia. *The Journal of Teaching Language Skills*, vol. 8 (2), 115–132.
 30. Phakiti Aek. (2003) A closer look at the relationship of cognitive and metacognitive strategy use to EFL reading achievement test performance. *Language Testing*, vol. 20 (1), 26–56. Retrieved from: <http://doi.org/10.1191/0265532203lt243oa>
 31. Riyadi Iswan, Hersulastuti Hersulastuti & Nugrahaningsih Theresia Kriswianti. (2017) Metacognitive learning strategy: In search of theoretical model for reading comprehension. *SEEDS*, vol. 1 (1), 125–142.

32. Seamster, T. L., Redding, R. E., Cannon, J. R., Ryder, J. M., & Purcell, J. A. (1993). Cognitive task analysis of expertise in air traffic control. *The International Journal of Aviation Psychology*, 3, 257–283. Retrieved from: https://doi.org/10.1207/s15327108ijap0304_2
33. Seifoori Zohreh. (2018) Postgraduate English students' metacognitive awareness of reading strategies and their reading comprehension: A comparative study. *The Journal of Applied Linguistics and Discourse Analysis*, vol. 3 (1), 117–134.
34. Sheorey Ravi & Mokhtari Kouider. (2001) Differences in The Metacognitive Awareness of Reading Strategies Among Native and Non-Native Readers. *System*, vol. 29, 431–449.
35. Shih Hui Chia Judy, & Huang Shenghui. (2018) EFL learners' metacognitive strategy use in reading tests. *English Teaching & Learning*, vol. 42 (2), 117–130. Retrieved from: <http://doi.org/10.1007/s42321-018-0007-3>
36. Teng Mark Feng. (2019) The benefits of metacognitive reading strategy awareness instruction for young learners of English as a second language: Metacognitive instruction in reading. *Literacy*, vol. 54 (5), 29–39. Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/lit.12181>
37. Van Gelderen Amos, Schoonen Rob, De Gloppe Kees, Hulstijn Jan, Snellings Patrick, Simis Annegien & Stevenson Marie. (2004) Linguistic knowledge, speed of access and metacognitive knowledge in first and second language reading comprehension. *Journal of Educational Psychology*, vol. 96 (1), 19–30. Retrieved from: <http://doi.org/10.1037/0022-0663.96.1.19>
38. Yüksel İlknur, Yüksel İsmail. (2011) Metacognitive Awareness of Academic Reading Strategies. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*. vol. 31 (2012), 894–898. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.12.164>
39. Zhang Lian & Seepho Sirinthorn. (2013) Metacognitive Strategy Use and Academic Reading Achievement: Insights from a Chinese Context. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, vol. 10 (1), 54–69.
40. Zhussupova Roza, Kazbekova Meruyert. (2016) Metacognitive strategies as points in teaching reading comprehension. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, vol. 228, 593–600. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.07.091>

УДК 378:373.3.091.12.011.3-051]:[37.091.39:811.161.2'36]

DOI 10.25128/2415-3605.21.1.13

ГАЛИНА ОДИНЦОВА

ORCID ID 0000-0003-0808-1522

odyntsova@ukr.net

кандидат філологічних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ЦІКАВОГО МОВОЗНАВСТВА

Розглянуто питання формування граматичної компетентності як складової лінгвістичної компетентності особистості. Проаналізовано сутність дефініції «граматична компетентність», запропоновано власне розуміння цього поняття. Виокремлено структурні компоненти граматичної компетентності (граматичні знання, граматичні уміння й навички, граматична усвідомленість). Зазначено, що вивчення граматичної системи мови вимагає логічних операцій аналізу наукової інформації, уміння порівнювати й зіставляти мовні факти, їх узагальнювати, виявляти певні закономірності. Окреслено можливості навчальної дисципліни «Формування мовної особистості молодшого школяра засобами цікавого мовознавства» у процесі формування граматичної компетентності студентів у контексті дисциплін лінгвістичного циклу. Акцентовано увагу на використанні елементів цікавого мовознавства при опрацюванні студентами понятійно-категоріального апарату. Запропоновано враховувати інтерпретації лінгвістичних термінів мовознавцями, співвідносити сучасні терміни з їхніми відповідниками у старих граматиках. Доведено, що в діахронічному плані відбулося звуження дефініції терміна «граматика». Виокремлено також інші методи та прийоми роботи при формуванні граматичної компетентності студентів (розкриття етимології мовних понять, використання лінгвістичних афоризмів, елементів порівняльно-історичного мовознавства, дидактичної поезії, лінгвістичних казок, цікавих завдань і вправ, загадок, завдань-жартів,